DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824
INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK POŚWIĘCONY HISTORII XX WIEKU

1–2012

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik XLIV
2012
1

WYDAWNICTWO DiG

WARSZAWA 2012

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczaka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

TŁUMACZ
Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

ADRES REDAKCJI
Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

Wydawnictwo DiG Sp.j.
PL 01–524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839–08–38
e–mail: biuro@dig.pl http://www.dig.pl

Druk cyfrowy: RYKO w Karczewie

DZIEJE NAJNOWSZE, ROCZNIK XLIV — 2012, 1
PL ISSN 0419–8824

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Dariusz Faszcza, Kamila Faszcza — *Przygotowania armii duńskiej do udziału w plebiscycie na terenie Wileńszczyzny w 1920 r.* 3

Konrad Zieliński — *Polscy komuniści w Rosji wobec ewakuacji i repatriacji ludności cywilnej i polskich jeńców wojennych w latach 1920–1925* 13

Michał Jerzy Zacharias — *Narodziny stalinisty. Myśl polityczna Milovana Đilasa w okresie międzywojennym (do napadu państw osi na Jugosławię w kwietniu 1941 r.)* 35

Hubert Kuberski — *Powstanie Niepodległego Państwa Chorwackiego (kwiecień–sierpień 1941)* 71

Bartosz Kaczorowski — *Juan Beigbeder i jego plany powołania rządu na uchodźstwie w razie przystąpienia Hiszpanii do drugiej wojny światowej* 97

Emilia Denkiewicz–Szczepaniak — *Polityka wewnętrzna Polski w świetle raportów Poselstwa Królestwa Norwegii w Warszawie z lat 1945–1948* 109

Jan Szumski — *Problem udostępniania materiałów archiwalnych w relacjach polsko–sowieckich 1945–1965* 133

Jakub Kudliński — *Śmierć Rafaela Leonidasa Trujillo w świetle ustaleń senackiego komitetu śledczego pod przewodnictwem senatora Franka Churcha* 159

PRZEGLĄD BADAŃ

Adam Kosidło — *Kolonializm — konsekwencje dla Afryki* 171

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Stanisław Sierpowski — *Liga Narodów wybranych* 187

Henryk Bartoszewicz — *Misja Stanisława Patka w Moskwie w świetle jego raportów* 194

* * *

Katarzyna Grysińska–Jarmuła, *Hrabia Bogdan Hutten–Czapski (1851–1937). Żołnierz, polityk i dyplomata* — Arkadiusz Stempin 205

Halina Bieluk, *Jacqueline Kennedy: pierwsza dama i jej wizerunek* — Anna Stocka 209

Jean–Louis Margolin, *Japonia 1937–1945. Wojna Armii Cesarza*, tłum. Joanna Paulina Rurarz, Agnieszka Rurarz — Tomasz Flasiński 215

Jonathan Fenby, *Chiny: upadek i narodziny wielkiej potęgi*, tłum. Jan Wąsiński, Jerzy Wołk–Łaniewski — Tomasz Flasiński 224

Dariusz Tołczyk, *GUŁAG w oczach Zachodu* — Aleksandra J. Leinwand 227

ŻYCIE NAUKOWE

Sprawozdanie z konferencji naukowej: „Dla nas świętością jest Kraj i Naród! Żołnierze Konspiracyjnego Wojska Polskiego w walce z reżimem komunistycznym", Piotrków Trybunalski 25 XI 2010 r. — Marek Kameduła 233

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji „Międzycywilizacyjny dialog w świecie słowiańskim w XX i XXI wieku. Historia — Religia — Kultura — Polityka", odbytej w Krakowie w dniach 21–22 IX 2011 r. — Agnieszka Kastory 237

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Sowiecki system obozów i więzień. Forma represji politycznych w Europie Środkowo–Wschodniej w pierwszej połowie XX wieku" — Dariusz Rogut 243

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej „W świecie niezłomnych, oportunistów i kolaborantów. Postawy dziennikarzy w kraju i na emigracji 1945–1989", Bydgoszcz 7–9 XI 2011 r. — Przemysław Wójtowicz 249

Wśród naszych Autorów m.in.:

Dr Henryk Bartoszewicz — pracownik naukowy Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie

Dr hab. Emilia Denkiewicz–Szczepaniak — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Dr Dariusz Faszcza — adiunkt na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztora w Pułtusku

Mgr Tomasz Flasiński — doktorant w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Mgr Bartosz Kaczorowski — doktorant w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Dr Agnieszka Kastory — adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Dr hab. Adam Kosidło — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego

Dr hab. Aleksandra J. Leinwand — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Dariusz Rogut — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Humanistyczno–Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach. Filia w Piotrkowie Trybunalskim.

Prof. zw. dr hab. Stanisław Sierpowski — w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Dr hab. Arkadiusz Stempin — prof. w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie/Uniwersytet Alberta Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim

Mgr Anna Stocka — pracownik Biblioteki Wydziału Historyczno–Socjologicznego Uniwersytetu w Białymstoku

Dr Jan Szumski — adiunkt w Instytucie Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Dr Przemysław Wójtowicz — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku. Delegatura w Bydgoszczy

Prof. zw. dr hab. Michał J. Zacharias — w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr hab. Konrad Zieliński — prof. nadzwyczajny na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie–Skłodowskiej w Lublinie

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2012 r. — 21 zł** (w tym 5% VAT).

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata krajowa: przez „RUCH" S.A. — wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH" S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania.

Prenumerata opłacana w złotówkach ze zleceniem wysyłki za granicę: informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH" S.A. Pion Kolportażu Zespół ds. Obrotu Zagranicznego, 01–248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. (+4822) 53 28 823 — prenumerata płatna w walucie obcej; tel. (+4822) 53 28 816, 53 28 819 — prenumerata płatna w PLN, nr faxu (+4822) 53 28 734

— infolinia 0 804 200 600

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Zespołu.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p–tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWXXX

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+4822) 532 87 31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA, MASTERCARD i AMERICAN EXPRESS w internecie http://www.ruch.pol.pl

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego
do 5 III — na II kw. r. bieżącego
do 5 VI — na III kw. r. bieżącego
do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:
01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839 08 38
e-mail: dig@dig.pl; http://www.dig.pl

Na terenie kraju wpłat można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555
lub na stronie internetowej http://www.kolporter.com.pl

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.
03-933 Warszawa, ul. Obrońców 25, Poland
http://www.arspolona.com.pl
tel./fax (+4822) 509 86 09

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)
Nakład 500 egz.

WYDAWNICTWO DiG
www.dig.pl

ISSN 0419-8824
9 770419 882122 01